

NAMN ATT MINNAS

SAM NILSSON

För sex år sedan blev namnet Sam Nilsson en visa i svensk politik. Det var när högerpartiets kanslichef Oscar Östman råkade få den mer eller mindre ljusa idén att döpa det inkarnerade sifferexempel, som skulle representera högerens ägardemokrati i propagandan inför valet, efter en av sina medarbetare på partikansliet. Denne mytiske Sam Nilsson presenterades i alla propagandamedia och blev blixtnabbt motståndarnas specielle strykpojke. Allt som man ogillade i den av Jarl Hjalmarson och Gunnar Svärd signerade högerpolitiken med dess kärva linje och "extrema" ståndpunkter fick den olycksalige Sam Nilsson bli bärare av. Denna högerens skyltdocka i valet förhånades och förlöjligades inte bara i den socialistiska pressen utan också i de andra borgerliga partiernas tidningar och i alla valdebatter blev han den mest omtyckta slagpåsen. Det fanns knappast en klut kvar av Sam Nilsson när valdagen var inne och när det visade sig att valet resulterade i ett svidande nederlag för högern blev Sam Nilsson syndabocken. Han var inbegreppet av den politik som ansetts leda högern i fördärvet och från att ha varit en skottavla för motståndarna blev han det nu också för den segrande opposition som genomdrev regimskiftet inom det egna partiet. En politiskt mera död man än den fiktive Sam Nilsson var det vid det laget svårt att tänka sig. Och inte nog med det — det föreföll under det omedelbara in-

trycket av dessa upprörda händelser nära nog otänkbart att en verklig person med detta namn någonsin skulle kunna göra sig gällande inom högerpartiet och bli tagen på allvar i svensk politik.

Men på den punkten tog man fel. Den mycket unge man, som hade oturen att inspirera Oscar Östman den gång det begav sig och som inte hade så värst mycket mer än namnet gemensamt med valrörelsens Sam Nilsson, har under de sex år som gått utfört bragden att så att säga rehabilitera sitt goda namn och rykte och göra det till en faktor att räkna med i svensk politik. Den slutgiltiga konfirmationen fick denna utveckling då han i oktober 1966 utsågs till högerens partisekreterare. Han har lyckats med vad nästan ingen trodde vara möjligt: att förvisa sin fiktive gamle dubbelgångare till de politiska skuggornas värld och ge namnet Sam Nilsson ett nytt innehåll, en ny klang och en ny auktoritet. Nu talar man inte längre om Sam Nilsson med hån eller löje utan med intresse, nyfikenhet och en viss respekt, nu betyder Sam Nilsson inte längre en politisk driftkucku utan en politisk nyckelfigur. Att mot så ogynnsamma odds ha åstadkommit denna förvandling är det bästa vittnesbördet om Sam Nilssons — den *verkliga* Sam Nilssons — politiska begåvning och duglighet.

Den mycket unge mannen från då är inte precis gammal nu — 30 år. Han är ett av de många exemplen och

vid sidan av partiledaren själv ett av de viktigaste på högerpartiets förnyring; denna förnyring med därav följande attitydförändring, som gör att allt flera ungdomar i detta land, oavsett bakgrund, säger "det finns ju bara två alternativ i svensk politik: Holmberg och Hermansson." Alltnog — Sam Nilssons karriär har varit snabb. Han är norrlänning, närmare bestämt västerbottning, hemorten heter Norsjö. Hans far var banarbetare vid SJ och avancerade efterhand till överbanmästare och unge Sam följde under uppväxttiden pappas peregrinationer utmed norra stambanan. Han känner sitt Norrland och har djupa rötter där, vilket är en stor fördel för ett parti, som haft alltför lite anknytning till framtidslandet inom Sverige. Det var inte för intet han som ordnade Yngve Holmbergs framgångsrika Norrlandsturné härförleden inklusive dess konfrontationer med det "röda Ådalens" folk och när andra var och tittade på industrier gick han omkring bland arbetarna och frågade vad de tyckte om högern. Han tror på ett högerparti med fast förankring i det

folkdjup, ur vilket han själv har kommit.

Nå, åter till biografien. Redan i realskolan lär han ha börjat intressera sig för journalistik och efter studenten gjorde han sina första lärospån på tidningsmannabanan i Nordsvenska Dagbladet, en numera nedlagd liten höger-tidning. Därifrån kom han som tjuugoåring till Stockholm för att skaffa sig erfarenheter genom tjänstgöring på högerns partikansli. Det förestods på den tiden av den mäktige Gunnar Svärd, som alltid haft ett öga för begåvning och passade på att knyta Sam Nilsson fastare till partiorganisationen genom att låta honom ta hand om partikansliets informationsavdelning. Det var där han satt, när Oscar Östman fick sin ingivelse — och när den leda avisen Expressen listade ut att högerns propagandagosse hade en livslevande förebild och namne i verkligheten.

Sedan följde några svåra år för den riktige Sam Nilsson, inte minst sedan partiet lönat hans ställföreträdande offergärning med svartaste otack genom att år 1963 placera honom som

redaktionschef på Medborgaren, än vilken någon mindre inspirerande syssla är svår att tänka sig. Men Sam Nilsson kom igen: till partiets informationsavdelning och till partiets innersta cirklar. Gunnar Svärd och Yngve Holmberg må inte ha mycket gemensamt, men i ett fall har de varit ense — när det gällt att uppskatta Sam Nilsson. Yngve Holmberg fann snart i Sam Nilsson en själsfrände. De är samma andas barn i sin odoktrinära — "pragmatiska" är honnörsordet inom högerpartiet just nu — attityd till politiken, sin vilja till förnyring och förnyelse och sitt utpräglade sinne för politisk taktik. De båda sågs allt oftare samman över lunchbordet och när Holmberg blev partiordförande utsåg han genast Sam Nilsson till kampanjledare och PR-chef inför 1966 års val. Det var Sam Nilsson, som efter flitiga och systematiska studier i politisk reklamteknik — han hör till dem som tagit detta i TV-åldern absolut väsentliga ämne på allvar — byggde upp Holmbergs personliga "image" till någonting av en svensk Kennedy och matchade honom i alla hans offentliga framträdanden efter denna modell. Man kan ha vilken åsikt man vill om detta, men resultatet gav Sam Nilsson rätt. Det är ingen tvekan om att hans propagandagiv hade en väsentlig andel i högerns oväntat stora framgångar vid höstens val. I varje fall tvekar inte Yngve Holmberg om det och så gjorde han också sin vän och medarbetare Sam Nilsson till partisekreterare efter valet — en befattning, som Gunnar Svärd inrättade och gjorde till en nyckelpost, som Holmberg beklädde efter Svärd och från vilken han svingade sig upp till partiledarskapet och som många trodde att han vis av erfarenheten skulle avskaffa för att säkra sin egen ställning. Det visar bäst hans obegränsade förtroen-

de för Sam Nilsson att han anförtrott honom just denna post.

Sam Nilsson har f. ö. vid sidan av propagandateknik och partiorganisation särskilt intresserat sig för försvarsfrågan, vilket torde komma väl till pass under dagar som följer.

Hur ser han själv på sin uppgift som partisekreterare? Han vill få saker och ting att fungera och tror att han har vissa förutsättningar för det genom en systematisk läggning. Han vill ta död på "högerspöket" och tror att han vet hur det skall gå till; han kan de kategorier för vilka högerspöket odlas. Han vill bidra till att få fram en ny typ av politiker — den som talar ett språk som människor förstår, som agerar så att folk får klart för sig att han eller hon bryr sig om deras problem (typ Holmbergs Adalenresa), politiker som har mänskliga drag, som kan vara generösa och som i ljusa stunder företer denna uppriktighet i det politiska agerandet, som i varje fall inte har något gemensamt med den njugga grinighet, som utmärker... nå, inga namn. (En alldeles ny typ av politiker är väl detta knappast, tänk på exempelvis Jarl Hjalmarson!) Han vill vara med och verka för en *praktisk politisk* samverkan mellan de tre borgerliga partierna — och han tror att det kommer att gå bra ju mindre man talar om det och ju mer man i det tysta visar prov på det. Och till sist: på denna nödvändiga parlamentariska grundval vill han vara med om att bygga upp den nya politik mot 70- och 80-talen, som inte minst skymtar fram i det politiska programarbete högern nu bedriver.

Så säger han själv.

Han är blond, rödlätt, blåögd och ser precis så troskyldig ut som han inte är. Han verkar över huvud taget att vara just vad högern behöver på partisekreterareposten i denna brytningstid.

G. U.